

Royndir frá kreppuni góð barlast

Sunnudagin fyllir Janus Petersen, forstjóri í Føroya Banka, 50 ár. Longu sum 34 ára gamal gjørdist hann partur av leiðsluni í bankanum, og hevur hann sostatt sum bara 50 ára gamal sitið á fremstu rók í føroyska fíggjarheiminum í samfull 15 ár

Hátíðarhald

Leo Poulsen
blaðmaður
leo@sosialurin.fo

Ein av størstu kapasitetunum í føroyska fíggjarheiminum rundar sunnudagin tey hálvthundrað.

Talan er um Janus Petersen, forstjóra í Føroya Banka, sum samstundis kann hátíðarhalda 15 ára dagin fyri innliman síni í leiðslu bankans.

Janus Petersen kom inn í leiðslu bankans í ringastu fíggjarkreppu, sum føroyingar kenna til í nýggjari tíð – kanska nakrantíð. So hvussu upplivdi Janus Petersen hesa fyrstu tíðina sum stjóri í Føroya Banka?

- Man kann siga, at eg tá gekk beint ímóti streyminum. Tað vóru fáir føroyingar, sum fluttu heim tá, meðan tað hinvegin floyndu fólk av landinum undan kreppuni, sigur føðingardagsbarnið.

Hann heldur, at hann ikki stóð so illa rustaður at taka ímóti

teimum avbjóðingum, sum bankin tá stóð framman fyri.

- Hetta við kreppu var ikki so nýtt fyri mær. Eg hevði tá arbeitt nógv ár í Danmark, sum hesa tíðina var í fíggjarligari kreppu. Tú kanst siga, at Danmark var í kreppu árinum frá 1987 til 1992, og hesi árinum hevði eg arbeitt við kredittstýring, sigur Janus Petersen.

Hann sigur, at villu 80-árinum, tá alt bar til í Føroyum, var Danmark fíggjarliga á botni.

- Eg var vanur við og royndur í kreppu. Eg var við til at rudda upp í dansku byggivinnuni, og eg hevði upplivað »svarta mánadagin« í 1987, tá virðið á partabrøvunum á danska partabrævamarknaðinum fall meira enn niður í helvt. So fíggjarkreppa var á ongan hátt nakað nýtt fyri meg, sigur forstjórinn í Føroya Banka.

Føroyska búskadarkreppan var kortini nógv djúpri, enn danska kreppan hevði veirð- árinum undan.

- Fólk streymaðu av landinum og húsaprísirnir fullu niður í eina helvt, so tað var ein stór, men eisini spennandi uppgáva, at fáa

hjólini í gongd aftur, og tað var eisini einasti máti at fáa peningin inn aftur, sigur Janus Petersen.

Dyggur lærdómur

Bankin setti eina røð av tiltøkum í verk, sum skuldu verða við til at venda gongdini.

- Fleiri av hesum tiltøkum síggja vit nyttuna av í dag. Eg kann nevna avdráttarskoðan, sum var latin sethúsaeigarum, har teir finga langt um lánstíðina. Samstundis hækkaði landið rentustuðulin, og tað var eisini við til at bæta um støðuna hjá sethúsaeigarum, sigur Janus Petersen.

Av øðrum tiltøkum nevnið hann sonevndu kommunuloysnina, har skuldarbundnu kommunurnar finga lánini niðurfryst, og so sjálvandi flakavirkisloysnina, har Fiskavirking varð stovnað.

- Hesi vóru tey størstu tiltøkini, men sjálvandi vórðu ein rúgva av øðrum tiltøkum sett í verk, sum vóru við til at seta ferð aftur á føroyska búskapin, sigur Janus Petersen.

Og nú hann rundar tey 15

árinum sum stjóri í Føroya Banka, stendur hann aftur mitt í einari fíggjarkreppu. Í mun til kreppuna í 90-unum er hesaferð talan um eina altjóða kreppu, sum hevur rakt bankar um allan heim.

Kortini hevur Føroya Banki staðið seg óvanliga væl og er tann bankin, kanska í øllum vesturheimi, sum hevur mist minst í virði. Og tað tilskrivur forstjórinn í Føroya Banka lærdómin og royndirnar, sum kreppan í 90-unum lærði hann.

- Tað kann tú í stóran mun siga. Tað vísir seg, at teir, sum klára seg best innan kredittveiting, eru teir, sum minnst fortíðina, sigur Janus Petersen.

Búskapurin gongur jú altíð upp og niður, og forstjórinn sigur, at tað er sunn fornútt sum sigur, at mann ikki bara skal lata seg ríva við í meldrinum, tá uppgangstíðir eru. Tá stendur mann seg best við at halda hævdið kalt.

Ikki so ungur

Føroyski búskapurin er ein integreraður partur av altjóða búskapinum, og føroyingar hava altíð havt ein konservativan hugburð til fíggjarmarknaðin.

- Føroyingum hevur altíð dámað væl at gjalda skuldina niður, og ikki at skylda nøkrum nakað. Villu 80-ini vóru eitt undantak í so máta. Í dag er samlaða skuldin hjá húsaeigarunum bert ein helmingur av inntøkunum hjá landinum, og samlaða skuldin hjá landi, kommunum og privatum er lutfalsliga lítil, sigur Janus Petersen.

Men hóast hann heldur seg hava lært nógv av royndunum, hann fekk í 90-unum, so heldur hann ikki, at hann var ungur at koma í eitt stjórarstárv í Føroya

Banka, 34 ára gamal.

- Í dag halda fólk kanska, at tað er ungt at koma í eitt stjórarstárv sum 34 ára gamal, men tað helt eg ikki tað var tá. Eg føldi meg ikki ungan, og vit skulu eisini minnst til, at eg tá longu hevði tvær universitetsútbúgvingar aftan fyri meg og átta ára starvsroyndir innan fíggjarmarknaðin. So eg kendi meg ikki so ungan, sigur Janus Petersen.

Hann sigur, at innan fiskivinnuna er tað regulin heldur enn undantakið, at skiparar og leiðarar eru ungir.

Hann byrjaði starvsleið sína innan fíggjarheimin í 1987 sum obligatiónsanalytikari hjá Carnegie & Co, áðrenn hann í 1989 gjørdist búskaparfrøðingur/vinnuleiðari hjá BRFkredit. Í 1993 gekk leiðin heim til Føroya, har hann fekk starv sum kreditleiðari í Føroya Sparikassa, og tað var hagani at hann kom í stjórarstárv hjá Føroya Banka í 1994.

Har sat hann sum stjóri fram til 2005, tá Jørn Astrup Hansen fór frá sum forstjóri og Janus Petersen setti set í tann stólin.

Hann hevur sostatt verið við til at byggja bankan upp frá einum nærvíð trotabúgvi undir adminstratión, til ein av mest suksessfullu bankunum í danska ríkinum í dag.

Spennandi avbjóðingar

Gjøgnum hesi 15 árinum í leiðslu bankans eru nógv og týðandi broytingar og ein stóðug menning farin fram. So tað er nógv hugaligt at minnst aftur á.

- Sjálvandi er tað nógv góð minnir hesa tíðina. Serliga trý

Fakta

Navn:	Janus Petersen
Føðidagur:	30. august 1959
Hjúnaðarlagi:	Margret Mortensen
Børn:	Paulina (20), Torkil (17), Ludvig (11)
Útbúgving:	cand.polit (1986), cand.jur (1992) við Keypmannahavnar Universitet
Starvsleið:	Embætismaður, Danmarks Statistik (1986-87) Oblikatiónsanalytikari, Carnegie & Co (1987-89) Búskaparfrøðingur/vinnuleiðari, BRFkredit (1989-93) Kreditleiðari, Føroya Sparikassi (1993-94) Stjóri, Føroya Banki (1994-05) Forstjóri, Føroya Banki (2005-